

УДК 631.362

МАТЕМАТИЧНИЙ ОПИС БЕЗВІДРИВНОГО РУХУ ІЗОЛЬОВАНОГО НАСІННЯ ПО ПОХИЛІЙ ВІБРУЮЧІЙ НЕПЕРФОРОВАНИЙ ПОВЕРХНІ

Лук'яненко В.М., к.т.н.

*Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка*

Тел. (057) 732-54-33

Анотація – роботу присвячено математичному моделюванню руху ізольованого насіння у безвідривному режимі по похилим фрикційним неперфорованим пластинам вібраційних насіннеочисних машин.

Ключові слова – сепарація насіння, вібраційні машини, фрикційні неперфоровані пластини, математичне моделювання, безвідривний режим.

Постановка проблеми. Сепарація насінневих сумішей на фрикційних неперфорованих пластинах вібраційних насіннеочисних машин має велике народногосподарське значення при вирішенні проблеми підвищення врожайності багатьох сільськогосподарських культур. При проектуванні робочих органів таких машин і визначення їх раціональних параметрів визначальне значення має розробка точних математичних моделей їх технологічного процесу.

Аналіз останніх досліджень. Математичним моделюванням процесу переміщення насінневих сумішей по похилим неперфорованим поверхням, що здійснюють вібраційний направлений рух, займаюсь багато дослідників [1]. Незважаючи на значні досягнення при моделюванні цього процесу, багато факторів, що мають значний вплив на процес сепарації, внаслідок різних причин залишилися поза їх увагою.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Розробка математичної моделі руху ізольованого насіння у безвідривному режимі, як складової загальної теорії сепарації насінневих сумішей на вібраційних машинах з неперфорованими похилими пластинами, є метою даної статті.

Основна частина. В якості математичної моделі, що описує безвідривний рух ізольованого насіння по похилій вібруючій поверхні,

використовуємо кінематичну модель руху твердого тіла по шорсткій поверхні під дією сил гравітації і реакції опори [2]. Опора (робоча поверхня) здійснює періодичні коливання, надаючи насінню необхідну кількість руху.

Форму насіння розглядаємо у вигляді еліпсоїда з півосями a , b і c . При цьому його поверхню розбиваємо на дискретні ділянки контакту. Кожну дискретну ділянку контакту на поверхні еліпсоїда приводимо до єдиної контактної точки.

Кожну встановлену контактну точку, що належить поверхні насіння, нумеруємо з допомогою індексів l і m , де індекс l визначає номер меридіана і значення кута довготи ξ , що дискретно змінюється, а індекс m - номер паралелі і значення кута широти ζ . Між індексами l , m і значеннями кутів ζ , ξ існують співвідношення:

$$l = 1 + \frac{\xi}{\Delta\xi}, \quad \xi \in [-90^\circ; 90^\circ], \quad (1)$$

$$m = 1 + \frac{\zeta}{\Delta\zeta}, \quad \zeta \in [0^\circ; 360^\circ], \quad (2)$$

де $\Delta\xi$, $\Delta\zeta$ - величини зміни кутів широти і довготи, відповідно.

Для обчислення кінематичних параметрів руху насіння розглядаємо три системи координат (рис. 1).

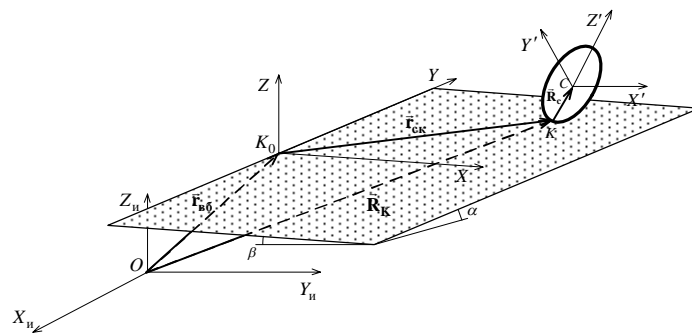

Рис. 1. Прийняті системи координат для розрахунку кінематичних параметрів руху ізольованого насіння

Кількість руху ізольованого насіння в інерціальній (нерухомій) системі координат обчислюємо за допомогою виразу

$$\vec{L}_и = m(\dot{\vec{r}}_{вб} + \dot{\vec{r}}_{ск} + \vec{\omega} \times \vec{R}_C), \quad (3)$$

де m - маса насіння.

Кінетичний момент насіння відносно інерціальної системи координат має вигляд

$$\vec{H}_и = (\vec{R}_K + \vec{R}_C) \times m(\dot{\vec{R}}_K + \vec{\omega} \times \vec{R}_C) + \vec{H}_C, \quad (4)$$

де $\vec{H}_C$ - кінетичний момент насіння відносно його центра мас.

Кінематичні параметри руху насіння визначаються шляхом розв'язання системи рівнянь:

$$m \frac{d\omega_y}{dt} R_{Cz} - m \frac{d\omega_z}{dt} R_{Cy} + m(\vec{\omega} \cdot \vec{R}_C) \omega_x - m\omega^2 R_{Cx} + m\ddot{x}_{ck} +$$

$$+ m\ddot{r}_{\delta\delta,x} = G_x - N \cdot f \frac{\dot{x}_{ck}}{\sqrt{\dot{x}_{ck}^2 + \dot{y}_{ck}^2}}, \quad (5)$$

$$m \frac{d\omega_z}{dt} R_{Cx} - m \frac{d\omega_x}{dt} R_{Cz} + m(\vec{\omega} \cdot \vec{R}_C) \omega_y - m\omega^2 R_{Cy} +$$

$$+ m\ddot{y}_{ck} + m\ddot{r}_{\delta\delta,y} = G_y - N \cdot f \frac{\dot{y}_{ck}}{\sqrt{\dot{x}_{ck}^2 + \dot{y}_{ck}^2}}, \quad (6)$$

$$mR_C^2 \frac{d\omega_x}{dt} - mR_{Cx} \left(\vec{R}_C \cdot \frac{d\vec{\omega}}{dt} \right) + m(\vec{\omega} \cdot \vec{R}_C) (R_{Cy} \omega_z - R_{Cz} \omega_y) + H_x -$$

$$- mR_{Cz} \ddot{y}_{ck} + mR_{Cy} \ddot{r}_{\delta\delta,z} - mR_{Cz} \ddot{r}_{\delta\delta,y} = R_{Cy} G_z - R_{Cz} G_y + M_{кч,x} \quad (7)$$

$$mR_C^2 \frac{d\omega_y}{dt} - mR_{Cy} \left(\vec{R}_C \cdot \frac{d\vec{\omega}}{dt} \right) + m(\vec{\omega} \cdot \vec{R}_C) (R_{Cz} \omega_x - R_{Cx} \omega_z) + H_y +$$

$$+ mR_{Cz} \ddot{x}_{ck} + mR_{Cz} \ddot{r}_{\delta\delta,x} - mR_{Cx} \ddot{r}_{\delta\delta,z} = R_{Cz} G_x - R_{Cx} G_z + M_{кч,y} \quad (8)$$

$$mR_C^2 \frac{d\omega_z}{dt} - mR_{Cz} \left(\vec{R}_C \cdot \frac{d\vec{\omega}}{dt} \right) + m(\vec{\omega} \cdot \vec{R}_C) (R_{Cx} \omega_y - R_{Cy} \omega_x) + H_z +$$

$$+ mR_{Cx} \ddot{y}_{ck} - mR_{Cy} \ddot{x}_{ck} + mR_{Cx} \ddot{r}_{\delta\delta,y} - mR_{Cy} \ddot{r}_{\delta\delta,x} = R_{Cx} G_y - R_{Cy} G_x \quad (9)$$

$$N = m \frac{d\omega_x}{dt} R_{Cy} - m \frac{d\omega_y}{dt} R_{Cx} + m(\vec{\omega} \cdot \vec{R}_C) \omega_z - m\omega^2 R_{Cz} + m\ddot{r}_{\delta\delta,z} - G_z, \quad (10)$$

де $\omega_x, \omega_y, \omega_z$ - проекції вектора кутової швидкості обертання тіла;

R_{Cx}, R_{Cy}, R_{Cz} - проекції радіус-вектора $\vec{R}_C$;

$\dot{x}_{ck}, \dot{y}_{ck}$ - проекції швидкості проковзування насіння;

$\ddot{x}_{ck}, \ddot{y}_{ck}$ - проекції прискорення проковзування насіння;

$\ddot{r}_{\delta\delta,x}, \ddot{r}_{\delta\delta,y}, \ddot{r}_{\delta\delta,z}$ - проекції прискорення робочої поверхні;

G_x, G_y, G_z - проекції сили ваги, що діє на насіння;

N - величина реакції опори, що діє на насіння;

f - коефіцієнт тертя ковзання;

$M_{кч,x}, M_{кч,y}$ - проекції вектора моменту опору кочення;

H_x, H_y, H_z - проекції кінематичного моменту насіння.

Величини проекцій вектора кутової швидкості розраховуємо за допомогою виразів:

$$\omega_x = \dot{\theta} \cos \psi + \dot{\phi} \sin \theta \sin \psi, \quad (11)$$

$$\omega_y = \dot{\theta} \sin \psi - \dot{\phi} \sin \theta \cos \psi, \quad (12)$$

$$\omega_z = \dot{\psi} + \dot{\phi} \cos \theta, \quad (13)$$

де θ, ψ, ϕ - кути повороту осей системи координат.

Скалярну величину вектора кутової швидкості розраховуємо як

$$\omega = \sqrt{\omega_x^2 + \omega_y^2 + \omega_z^2}. \quad (14)$$

З урахуванням (11) – (13) проекції похідної вектора кутової швидкості за часом приймуть вигляд:

$$\frac{d\omega_x}{dt} = \ddot{\theta} \cos \psi - \dot{\theta} \dot{\psi} \sin \psi + \ddot{\phi} \sin \theta \sin \theta s + \dot{\phi} \dot{\theta} \cos \theta \cos \theta s + \dot{\phi} \dot{\psi} \sin \theta \sin \theta c, \quad (15)$$

$$\frac{d\omega_y}{dt} = \ddot{\theta} \sin \psi + \dot{\theta} \dot{\psi} \cos \psi - \ddot{\phi} \sin \theta \sin \theta c - \dot{\phi} \dot{\theta} \cos \theta \cos \theta c + \dot{\phi} \dot{\psi} \sin \theta \sin \theta s, \quad (16)$$

$$\frac{d\omega_z}{dt} = \ddot{\psi} + \ddot{\phi} \cos \theta - \dot{\phi} \dot{\theta} \sin \theta. \quad (17)$$

Скалярний добуток вектора кутової швидкості $\vec{\omega}$ і радіус-вектора $\vec{R}_C$ має вид

$$(\vec{\omega} \cdot \vec{R}_C) = \omega_x R_{Cx} + \omega_y R_{Cy} + \omega_z R_{Cz}. \quad (18)$$

Скалярний добуток радіус-вектора $\vec{R}_C$ і вектора похідної кутової швидкості по часу $\frac{d\vec{\omega}}{dt}$ має вид

$$\vec{R}_C \cdot \frac{d\vec{\omega}}{dt} = R_{Cx} \frac{d\omega_x}{dt} + R_{Cy} \frac{d\omega_y}{dt} + R_{Cz} \frac{d\omega_z}{dt}. \quad (19)$$

Проекції вектора сили ваги $\vec{G}$ на осі системи координат, пов'язаної з робочою поверхнею, обчислюємо за допомогою виразів:

$$G_x = mg \cdot \sin \beta, \quad (20)$$

$$G_y = mg \cdot \operatorname{tg} \alpha \cdot \cos \beta \cdot \cos \delta, \quad (21)$$

$$G_z = -mg \cdot \cos \delta, \quad (22)$$

$$\cos \delta = \frac{\cos \alpha \cos \beta}{\sqrt{\cos^2 \alpha + \sin^2 \alpha \cos^2 \beta}}, \quad (23)$$

де δ - кут найбільшого нахилу робочої поверхні.

Величини проекцій кінетичного моменту насіння $\vec{H}_C$ на осі системи координат робочої поверхні розраховуємо за виразами:

$$H_x = H'_x l_1 + H'_y l_2 + H'_z l_3, \quad (24)$$

$$H_y = H'_x m_1 + H'_y m_2 + H'_z m_3, \quad (25)$$

$$H_z = H'_x n_1 + H'_y n_2 + H'_z n_3, \quad (26)$$

$$H'_x = J'_x \cdot \frac{d\omega'_x}{dt} + (J'_z - J'_y) \omega'_y \cdot \omega'_z, \quad (27)$$

$$H'_y = J'_y \cdot \frac{d\omega'_y}{dt} + (J'_x - J'_z) \omega'_x \cdot \omega'_z, \quad (28)$$

$$H'_z = J'_z \cdot \frac{d\omega'_z}{dt} + (J'_y - J'_x) \omega'_x \omega'_y, \quad (29)$$

$$l_1 = \cos \psi \cos \varphi - \cos \theta \sin \psi \sin \varphi, \quad (30)$$

$$l_2 = -\cos \psi \sin \varphi - \cos \theta \sin \psi \cos \varphi, \quad (31)$$

$$l_3 = \sin \theta \sin \psi, \quad (32)$$

$$m_1 = \sin \psi \cos \varphi + \cos \theta \cos \psi \sin \varphi, \quad (33)$$

$$m_2 = \cos \theta \cos \psi \cos \varphi - \sin \psi \sin \varphi, \quad (34)$$

$$m_3 = -\sin \theta \cos \psi, \quad (35)$$

$$n_1 = \sin \theta \sin \varphi, \quad (36)$$

$$n_2 = \sin \theta \cos \varphi, \quad (37)$$

$$n_3 = \cos \theta, \quad (38)$$

$$\omega'_x = \dot{\psi} \sin \theta \sin \varphi + \dot{\theta} \cos \varphi, \quad (39)$$

$$\omega'_y = \dot{\psi} \sin \theta \cos \varphi - \dot{\theta} \sin \varphi, \quad (40)$$

$$\omega'_z = \dot{\varphi} + \dot{\psi} \cos \theta, \quad (41)$$

$$\frac{d\omega'_x}{dt} = \ddot{\psi} \sin \theta \sin \varphi + \dot{\psi} \dot{\theta} \cos \theta \sin \varphi + \dot{\psi} \dot{\varphi} \sin \theta \cos \varphi + \ddot{\theta} \cos \varphi - \dot{\theta} \dot{\varphi} \sin \varphi, \quad (42)$$

$$\frac{d\omega'_y}{dt} = \ddot{\psi} \sin \theta \cos \varphi + \dot{\psi} \dot{\theta} \cos \theta \cos \varphi - \dot{\psi} \dot{\varphi} \sin \theta \sin \varphi - \ddot{\theta} \sin \varphi - \dot{\theta} \dot{\varphi} \cos \varphi, \quad (43)$$

$$\frac{d\omega'_z}{dt} = \ddot{\varphi} + \dot{\psi} \cos \theta - \dot{\psi} \dot{\theta} \sin \theta, \quad (44)$$

де H'_x, H'_y, H'_z - проекції кінетичного моменту насіння;

J'_x, J'_y, J'_z - моменти інерції насіння щодо його головних осей;

$\omega'_x, \omega'_y, \omega'_z$ - проекції кутової швидкості обертання насіння;

l_1, l_2, l_3 - напрямні косинуси осі CX' ;

m_1, m_2, m_3 - напрямні косинуси осі CY' ;

n_1, n_2, n_3 - напрямні косинуси осі CZ' .

Проекції прискорення робочої поверхні при здійсненні гармонійних коливань обчислюємо за допомогою виразів:

$$\ddot{r}_{\text{об},x} = r_0 \Omega^2 \sin(\Omega t) \cdot \sin \beta \cdot \sin(\varepsilon - \alpha), \quad (45)$$

$$\ddot{r}_{\text{об},y} = r_0 \Omega^2 \sin(\Omega t) \cdot \left[\operatorname{tg} \alpha \cos \beta \cos \delta \sin(\varepsilon - \alpha) - \frac{\cos \delta}{\cos \beta} \cos(\varepsilon - \alpha) \right], \quad (46)$$

$$\ddot{r}_{\text{об},z} = -r_0 \Omega^2 \sin(\Omega t) \cdot \cos \delta \cdot \frac{\sin \varepsilon}{\cos \alpha}, \quad (47)$$

де r_0 - амплітуда коливань;

Ω - кутова швидкість обертання валу вібробудувача;

ε - кут між напрямком вібрації і робочою поверхнею.

Вид співвідношень, за допомогою яких розраховуємо величину моменту опору коченню, залежить від прийнятої моделі взаємодії насіння з поверхнею. Якщо у якості моделі взаємодії приймаємо модель вдавлювання твердого тіла в м'яку поверхню, то вирази, за допомогою яких розраховуємо проекції моменту опору, мають вигляд:

$$M_{Kx} = -f_K N \cos \mu_{\omega_K}, \quad (48)$$

$$M_{Ky} = -f_K N \sin \mu_{\omega_K}, \quad (49)$$

$$\mu_{\omega_K} = \operatorname{arctg} \left(\frac{\omega_y}{\omega_x} \right), \quad (49a)$$

де f_K - відстань від границі заглиблення насіння до його миттєвого центру обертання (точки контакту K) (рис. 2);

μ_{ω_K} - кут між напрямком перекочування насіння і віссю K_0X ;

N - реакція опори, що обчислюється з допомогою (10).

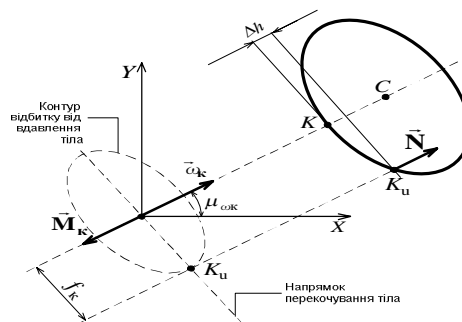

Рис. 2. Розрахункова схема для оцінки моменту опору кочення

Плече f_K , яке використовується у виразах (48), (49) при оцінці величини моменту опору коченню, обчислюємо на підставі тригонометричних співвідношень між характеристиками перерізу еліпсоїда насіння при його вдавлюванні в м'яку робочу поверхню і коченні (рис. 3).

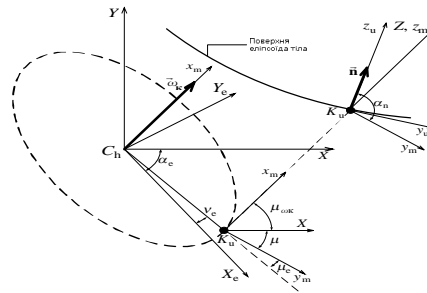

Рис. 3. Характеристики перерізу еліпсоїда насіння

При розгляді кочення і вдавлення насіння еліпсоїдної форми в робочу поверхню враховуємо наступні характеристики. Розглядаємо системи координат: XYZ , яка пов'язана з робочою поверхнею; $X_e Y_e Z_e$, яка пов'язана з еліпсом перерізу насіння і осі якої збігаються з півосями еліпса; $x_m y_m z_m$, вісь x_m якої паралельна вектору дотичній складової кутової швидкості $\vec{\omega}_k$, а вісь y_m задає напрямок тиску насіння на крайку сліду його вдавлення; $x_u y_u z_u$, вісь z_u якої збігається з нормаллю до поверхні еліпсоїда розглянутого насіння в т. K_u . Т. C_h є центром еліпса, який утворений шляхом перерізу еліпсоїда насіння площиною, паралельною площині робочої поверхні і проходить вище т. K на величину Δh . Система координат $X_e Y_e Z_e$, пов'язана з перетином насіння, повернена щодо системи координат робочої поверхні на кут α_e шляхом її повороту навколо осі Z . Систему координат $x_m y_m z_m$ отримуємо шляхом повороту системи координат робочої поверхні на кут $\mu_{ож}$ відносно осі Z .

З урахуванням введених характеристик f_k розраховуємо як:

$$f_k = |C_h K_u| \cdot \cos(\mu_e - \nu_e), \quad (50)$$

$$|C_h K_u| = \sqrt{a_e^2 \cos^2 \nu_e + b_e^2 \sin^2 \nu_e}, \quad (51)$$

де $|C_h K_u|$ - відстань між центром насіння і точкою реакції опори;
 a_e, b_e - півосі еліпса перерізу насіння;
 ν_e - кут між напрямком більшої півосі еліпса і відрізком $|C_h K_u|$;
 μ_e - кут між напрямком тиску насіння і відрізком $|C_h K_u|$. Напрямок тиску насіння на крайку його сліду визначаємо як перпендикуляр до дотичної складової вектора обертання $\vec{\omega}_k$.

Величини кутів ν_e і μ_e розраховуємо за допомогою виразів:

$$\mu_e = \mu - \alpha_e, \quad (52)$$

$$\mu = \frac{\pi}{2} - \mu_{\text{ок}}, \quad (53)$$

$$v_e = \arctg\left(\frac{b_e}{a_e} \operatorname{tg} \mu_e\right), \quad (54)$$

де μ - кут між віссю y_m і віссю X системи координат поверхні;
 α_e - кут повороту навколо осі Z осей системи координат робочої поверхні до їх суміщення з осями системи координат $X_e Y_e Z_e$.

Величини α_e , a_e і b_e розраховуємо за допомогою виразів:

$$\alpha_e = \arctg\left(\frac{c_{\text{кн}} - a_{\text{кн}} + \sqrt{(c_{\text{кн}} - a_{\text{кн}})^2 - 4b_{\text{кн}}^2}}{2b_{\text{кн}}}\right), \quad (55)$$

$$a_e = \sqrt{\frac{\Delta_{\text{кн}}}{a_1 \delta_{\text{кн}}}}, \quad (56)$$

$$b_e = \sqrt{\frac{\Delta_{\text{кн}}}{a_2 \delta_{\text{кн}}}}, \quad (57)$$

$$a_1 = \frac{a_{\text{кн}} + c_{\text{кн}} + \sqrt{(a_{\text{кн}} - c_{\text{кн}})^2 + 4b_{\text{кн}}^2}}{2}, \quad (58)$$

$$a_2 = \frac{a_{\text{кн}} + c_{\text{кн}} - \sqrt{(a_{\text{кн}} - c_{\text{кн}})^2 + 4b_{\text{кн}}^2}}{2}, \quad (59)$$

$$\Delta_{\text{кн}} = a_{\text{кн}} c_{\text{кн}} f_{\text{кн}} + b_{\text{кн}} e_{\text{кн}} d_{\text{кн}} + d_{\text{кн}} b_{\text{кн}} e_{\text{кн}} - d_{\text{кн}}^2 c_{\text{кн}} - e_{\text{кн}}^2 a_{\text{кн}} - b_{\text{кн}}^2 f_{\text{кн}}, \quad (60)$$

$$\delta_{\text{кн}} = a_{\text{кн}} c_{\text{кн}} - b_{\text{кн}}^2, \quad (61)$$

$$a_{\text{кн}} = \frac{l_1^2}{b^2} + \frac{l_2^2}{a^2} + \frac{l_3^2}{c^2}, \quad (62)$$

$$b_{\text{кн}} = \frac{l_1 m_1}{b^2} + \frac{l_2 m_2}{a^2} + \frac{l_3 m_3}{c^2}, \quad (63)$$

$$c_{\text{кн}} = \frac{m_1^2}{b^2} + \frac{m_2^2}{a^2} + \frac{m_3^2}{c^2}, \quad (64)$$

$$d_{\text{кн}} = (\Delta h - z_{\text{к}}) \cdot \left(\frac{l_1 n_1}{b^2} + \frac{l_2 n_2}{a^2} + \frac{l_3 n_3}{c^2} \right), \quad (65)$$

$$e_{\text{кн}} = (\Delta h - z_{\text{к}}) \cdot \left(\frac{m_1 n_1}{b^2} + \frac{m_2 n_2}{a^2} + \frac{m_3 n_3}{c^2} \right), \quad (66)$$

$$f_{kn} = (\Delta h - z_k) \cdot \left(\frac{n_1^2}{b^2} + \frac{n_2^2}{a^2} + \frac{n_3^2}{c^2} \right) - 1, \quad (67)$$

де $l_1, l_2, \dots, n_3$ - напрямні косинуси осей власної системи координат насіння (еліпсоїда) щодо осей системи координат робочої поверхні;
 Δh - задана величина заглиблення насіння в робочу поверхню;
 z_k - апліката точки K – миттєвого центру обертання насіння в розглянутий момент часу t в системі координат робочої поверхні;
 a, b, c - півосі еліпсоїда, який є моделлю форми насіння. Півосі відкладаються уздовж головних осей інерції насіння.

Проекції радіус-вектора $\vec{R}_C$ в системі координат робочої поверхні розраховуємо за допомогою наступних виразів:

$$R_{Cx} = -x'_K l_1 - y'_K l_2 - z'_K l_3, \quad (68)$$

$$R_{Cy} = -x'_K m_1 - y'_K m_2 - z'_K m_3, \quad (69)$$

$$R_{Cz} = -x'_K n_1 - y'_K n_2 - z'_K n_3, \quad (70)$$

де x'_K, y'_K, z'_K - координати точки контакту насіння з робочою поверхнею. Точка контакту K визначається як та дискретна точка тіла, при заданому кроці розбивки еліпсоїда на дискретні ділянки, яка на поточний момент часу t має найменше значення координати по осі Z у системі координат робочої поверхні. Перерахунок координат встановлених дискретних точок розбиття поверхні еліпсоїда з системи координат $X'Y'Z'$ до системи координат робочої поверхні XYZ здійснюється аналогічно перерахунку координат радіус-вектора $\vec{R}_C$:

$$x_{lm} = x'_{lm} l_1 + y'_{lm} l_2 + z'_{lm} l_3, \quad (71)$$

$$y_{lm} = x'_{lm} m_1 + y'_{lm} m_2 + z'_{lm} m_3, \quad (72)$$

$$z_{lm} = x'_{lm} n_1 + y'_{lm} n_2 + z'_{lm} n_3, \quad (73)$$

де x_{lm}, y_{lm}, z_{lm} - координати точки поверхні насіння;

$x'_{lm}, y'_{lm}, z'_{lm}$ - координати відповідної точки поверхні насіння у його власній системі координат $X'Y'Z'$.

Значення координат точок розбиття поверхні насіння у його власній системі координат розраховуємо за наступними виразами:

$$x'_{lm} = l_{lm} \cdot a \cdot b \cdot c \cdot A_1, \quad (74)$$

$$y'_{lm} = m_{lm} \cdot a \cdot b \cdot c \cdot A_1, \quad (75)$$

$$z'_{lm} = n_{lm} \cdot a \cdot b \cdot c \cdot A_1, \quad (76)$$

$$A_1 = \sqrt{\frac{1}{a^2 c^2 l_{lm}^2 + b^2 c^2 m_{lm}^2 + a^2 b^2 n_{lm}^2}}, \quad (77)$$

$$l_{lm} = \cos[(l-1)\Delta\xi] \cdot \sin[(m-1)\Delta\zeta], \quad (78)$$

$$m_{lm} = \sin[(l-1)\Delta\xi] \cdot \sin[(m-1)\Delta\zeta], \quad (79)$$

$$n_{lm} = -\cos[(m-1)\Delta\zeta]. \quad (79)$$

Висновки. Вирази (5) – (79), наведені вище, є у своїй сукупності математичною моделлю безвідривного руху насіння по похилій віброуючій поверхні.

Література:

1. Лукьяненко В.М. Математическое моделирование вибросепарирования семенных смесей на неперфорированных поверхностях [Текст] / В.М. Лукьяненко // Вісник ХНТУСГ «Механізація сільськогосподарського виробництва». – Харків, 2014. – Вип. 148. – С. 342–349.

2. Манчинський Ю.О. Обґрунтування параметрів розділення насінневих сумішей на віброуючій поверхні : Автореф. дис... докт. техн. наук / Ю.О. Манчинський. – К., 2000. – 35 с.

МАТЕМАТИЧЕСКОЕ ОПИСАНИЕ БЕЗОТРЫВНОГО ДВИЖЕНИЯ ИЗОЛИРОВАННОГО СЕМЕНИ ПО НАКЛОННОЙ ВИБРИРУЮЩЕЙ НЕПЕРФОРИРОВАННОЙ ПОВЕРХНОСТИ

Лук'яненко В.М.

Аннотация – данная работа посвящена математическому моделированию движения изолированного семени в безотрывном режиме по наклонным фрикционным неперфорированным пластинам вибрационных сеяноочистительных машин.

MATHEMATICAL DESCRIPTION OF THE CONTINUOUS MOVEMENT OF AN ISOLATED SEED ON THE INCLINED VIBRATING NON-PERFORATED SURFACE

V. Lukyanenko

Summary

This work is devoted to the mathematical modeling of the continuous motion of an isolated seed on inclined friction non-perforated plates of vibrating seed cleaning machines.